

LYCEUM

Karácsony a két háború között

A karácsonyt a két háború között alapvetően hasonlóan ünnepelték a különböző társadalmi rétegek. Egyházi szempontból azonban az ünnep soha nem tartozott a legfontosabbak közé. A legjelentősebb keresztény ünnep ugyanis a megváltásra emlékező Húsvét, nem pedig Jézus születésnapja.

Éppen ezért az egyház nem is nézte jó szemmel a karácsony népszerűségének növekedését. Az ünnep biblikus jellege ellenére ugyanis egyre jobban eltávolodott vallási gyökereitől, s fogyasztói jellege vált hangsúlyosabbá. Ezt fejezte ki az is, hogy egyre nagyobb hangsúly került az ajándékozásra, s ennek megfelelően Szent Miklós püspök személye is egyre jobban összekapcsolódott az ünneppel.

A karácsonyi népszokások közé tartozott a betlehemezés, vagyis a betlehemi pásztorok karácsonyi üdvözlésének jelképes megisméltése. Az 1930-as években a katolikus egyház mozgalmat is szervezett a betlehemezés hagyományának elterjesztésére, hogy ezzel hangsúlyozzák az ünnep eredetét. Ekkor jelentek meg a lakásokban is felállítható betlehemek.

A két világháború között már általánosan elterjedt szokás volt az eredetileg protestáns eredetű karácsonyfa-állítás Magyarországon. A modernizáció jegyében egyre gyakoribbak lettek a sorozatgyártott és boltban vásárolt fadiszek és ajándékok. A fa tetejére a betlehemi csillagot imitáló csúcsdísz került. A faágakra aggatott almák, illetve üveggömbök Jézus személyére utaltak. A fát körbeölelő girlandfüzé-

rek pedig az Édenkert kígyóját jelképezték. A gyertyák ugyanezen szimbólum részei voltak: a fény (Jézus) győzelmét ünnepelték a sötét (a kígyó) felett.

A karácsonyfára aggatott édességek viszont már nem hordoztak vallásos

üzenetet. A 19. század végén született szaloncukor pedig kifejezetten magyar sajátosság. A fa alól pedig nem hiányozhattak a gyerekeknek szánt ajándékok: a különböző játékok, babák, mackók vagy éppen a hintaló. A felnőttek leginkább ruhaneműket kaptak.

A postai szolgáltatások elérhetővé válásával általánosan elterjedt a képeslapok és üdvözlőkártyák használata az év végi ünnepek alkalmából. Ezek túlnyomórészt a hagyományos karácsonyi témákat dolgozták fel: karácsonyfát, havas tájat, az ünnep keresztény eredetéhez kapcsolódó jeleket ábrázoltak.

A karácsonyi ünnepkör szimbólumai közt Jézuska, az angyalok és a Mikulás is megjelent. Utóbbinak a kábátja ekkor még nem volt egységesen Coca-Cola piros.

A karácsonyhoz kapcsolódó jótékony és adománygyűjtés modern formája: a korszak népbetegségének számító tüdőbaj elsősorban a szegényeket sújtotta.

[HTTPS://ATANKONYVONTUL.WORDPRESS.COM/2015/12/24/KARACSONY-A-KET-HABORU-KOZOTT/](https://atankonyvontul.wordpress.com/2015/12/24/karacsony-a-ket-haboru-kozott/)

Források: A Magyar Nemzeti Múzeum tematikus kiállítása a régi karácsonyokról, a Hungaricana adatbázis képeslapgyűjteménye, az első világháborús frontkarácsonyokról a Magyar Nemzeti Levéltár honlapján lehet olvasni, karácsonyi képváltoztatás a 20. század első feléből.

LYCEUM

TÁRSASÁGI KÖZLÖNY
MEGJELENIK NEGYEDÉVENTE.

TIZENHATODIK SZÁM
IV/4. ÉVFOLYAM

Kiadja a
VASHATOS Kft.
Kiskunhalas

vashatos@mailbox.hu
www.vashatos.hu

Szerkesztő:
LUKÁCS LÁSZLÓ

Kapcsolattartó:
Kiss Sándorné
Telefon: 20/465-2300

Készült a Szilády Áron Társaság
tagjai részére.

Kereskedelmi
forgalomba nem kerül.
A megjelent lapszámok
elérhetők a vashatos.hu
és a sziladyarontarsasag.hu honla-
pokon.

* * *

A SZILÁDY ÁRON TÁRSASÁG
tisztviselőinek (elnökség)
elérhetőségei:

Lukács László elnök
lukaclaszlo@hdsnet.hu

Dóka József alelnök
hunepkerkft@gmail.com

Dr. Bognárné Nagy Éva alelnök

Szakál Aurél alelnök

Palásti Károly alelnök

Levelezés:
6400 Kiskunhalas,
Hősök tere 2.
Telefon: 77/421-123

Bor-kalendárium

Célunk nem csupán a régi, szép hagyomány felelevenítése, de annak bemutatása is, mennyire ájtarta a régi idők emberét az embertársak iránti szeretet és a közösségi érzés.

November Szent András Hava - Nyilas Hava

Ez a hónap az őszt utolja, nem sok kell hozzá, és „November, december, lábon áll a hóember.” Márton madara, a holló és a varjú is bejön már az erdőről, ellepi a szántóföldeket élelem után kutatva. **November 11. - Márton napja.** A Márton-napi borkóstolás, kóstolgatás misztériuma a bort és a pincék sötétjét övező misztikummal kapcsolódott össze. A nagy misztérium, a must, a szőlőlé átváltozása ekkorra következett be. Az egész évi fáradás gyümölcse illetve itala, eredménye ekkor mutatkozott meg. Ezzel pedig, mint fáradtságuk eredményével, szívesen eldicsekedtek a borosgazdák. **November 19. - Erzsébet napja.** Időjárásjós-

lás kapcsolódik ehhez a naphoz, általában havazást várnak a gazdák, csak úgy mint Katalinkor. „Szent Erzsébet napja tél erejét szabja.” Mindenütt azt tartják, ha esik Erzsébetkor, akkor lágú tél lesz, nem kell félni a téli zimankótól, erős hidegtől, fagyoktól. **November 25. - Katalin napja.** A Katalin-nap a régi időszámításban az első téli nap volt, és mindenképpen határnap, régi időjósítás szerint: „Ha Katalin kopog, a Karácsony locsog”, azaz, ha ezen a napon beáll a fagy, akkor a Karácsony esős, sáros, enyhe lesz.

December Karácsony Hava - Bak Hava

December hónapban **Luca** napja körül csoportosul nemcsak a legtöbb szokás, hanem hiedelem és időjósítás is. Nem véletlen ez, hiszen egykor ezen a napon volt leghosszabb az éjszaka és legrövidebb a nappal. Ezt a Gergely naptár a

16. század végén tíz nappal kitolta, de a hagyományok továbbra is megmaradtak a régi helyükön. A regölésnek egyik leglényegesebb mozzanata a különböző rendű jókívánságok kifejezése. **December 27. - János napja.** János a fordulópont szentje, mivel Janus nyomán őt is az év egyik kapujának, a téli napfordulónak a megszemélyesítőjeként tartották számon. A régi János-napi szokások legjelesebbje - a szokványos János-köszöntők, jánosolások mellett - a borszentelés, és a Szent János áldása, más néven Szent János pohara, vagyis a szentelt borral való köszöntés, áldomás. Régen a János-napon megszentelt borral kínálták azokat, akik hosszú útra keltek, búcsúzkodtak. Ez volt a *Szent János pohara*. A máig is megtartott szokás alkalmat nyújt a vendégségből való búcsúzkodásnál is az utolsó, búcsúpohár elfogyasztására. A régi rítus szerint ezt ülve kell kiinni.

(RÉSZLETEK) VASÁRNAPI ÚJSÁG 1859.

Állandó programjaink

A Szilády Áron Társaság az alapítás óta (1993) eltelt időszak kezdeményezéseit, stabil tevékenységét megerősítve, kibővített együttműködésre törekszik a halasi civil közösségekkel, különösen azokkal, akik a lokálpatrióta értékrend mentén szervezik meg a helyi tevékenységüket.

A kiemelt ügyeink esetében szükséges az erőforrásainkat bővíteni, ezért az önkéntes segítőkön túlmenően, új tagok, támogatók belépése indokolt, hogy a munkatervünkben rögzített feladatok teljesülhessenek. Mindezek figyelembevételével, mindenképpen részt kell vállalnunk a nemzeti pá-

lyázati alapok által meghirdetett kiírásokon, pl. NEA stb., illetve a halasi vállalkozások részéről számottevő adományokra is számítunk, különösen akkor, ha vissza tudjuk állítani a közhasznú minősítésünket a hatályos jogszabályok alapján.

Társaságunk továbbra is megbízható szervezeti keretet nyújt a lokálpatrióta értékeink megőrzéséhez, hagyomány-szeretettünk pedig kimeríthetetlen forrását jelenti múltunk, jelenünk és jövőnk megbecsülésének. Ragaszkodunk az alapítói hitvallásunkhoz és szellemi elődünknek tekintett *Halasi Polgári Olvasókör* 1863. január 10-én véglegesített alapvetéséhez, ti. az nem más, mint „a város polgárai körében a művelődés, szellemi fejlődés biztosítása társas élet formájában.” Bátorítom, hogy ajánljon új, cselekvő tagokat a 150 fős lokálpatrióta közösségünkbe!

Szilády Áron Társaság

„Új“ terveink 2021-ben

Egykor **Szilády Áron** (1837-1922) ref. lelképásztor, orientalista nyelvész és akadémikus kedves jelmondata volt a „*Patria est cara*“, amit a „*haza drága*“ kifejezéssel fordított és életének fontos gondolatává vált. **Bálint Sándor** – etnográfus, művelődéstörténész, a hazai vallási néprajz megteremtője a magyar néprajz legnagyobb alakjainak egyike – azt írta róla 1926-ban, hogy „*Kivesző, de legjobb magyar fajta*”.

Felhívom a figyelmét, hogy nem változott meg a tagsági jogviszonnyal kapcsolatos szabályozásunk. Minden évben az elnökség által elfogadott belépési nyilatkozat megléte és évente március 31-ig, 1000 Ft tagdíj befizetésével együttesen gyakorolható a tagsági jogviszony. Ebből

az következik, hogy a székhelyünkön átvehető csekken vagy személyesen, illetve átutalással befizetett tagdíj, csak március 31-ig vehető figyelembe, a határidőn túli befizetéseket adományként kell elkönyvelnünk, amit egyébként szívesen fogadunk az 1 %-os adófelajánlások mellett!

ÁLLANDÓ PROGRAMOK

(Szilády Áron Református Gimnázium díszterme)

Egyeztetés alatt álló programok. Péter Dénes Népfőiskola

Halasi Téka

XXI-XIII. előadás (3 alkalom)

Lokálpatrióta klubestek
XII-XIV. est (3 alkalom)

Honismereti határjárás
XX-XXI. út (2 alkalom)

Halasi Pódium

III. alkalom (1 program)

Thúry József Emléknapp
2021. május 21. (péntek)

Terveink alapján, aktív szülő-támogató programokkal segítiünk majd az anyáknak-apáknak abban, hogy még jobb szülővé válhassanak. Elindítjuk az **Alma Mater Club** szervezését minden „sziládys“ szülő számára nyitott tagsággal, pártoló közösséggént.

Fotó: Kiskunhalasi Ref. Főgimnázium a Kossuth utca felől, 1915-ben.

KIEMELT ÜGYEK, TERVEK

1. **Szilády Áron és tudóstársai** – Félmagas dombormű (kőből, bronzból) elhelyezése a ref. imaház külső oldalfalán. A Szilády Áron Társaság 2014-ben azt kezdeményezte, hogy helyezzünk el emléktáblát „Szilády Áron és tudós társai“ címmel azokkal, akikkel egykoron szorosan együtt dolgozott tudományos munkája során és lényegében az ország egyik legfontosabb keletkutással foglalkozó tudós akadémikusokat mutatja be.

2. **Szilády emlékszoba** Szilády László, Szilády Áron és Szilády János életét és munkájuk bemutatását szolgáltná ez az emlékszoba a régi gimnázium

épületében, a ref. templom mellett.

3. **Évkönyv 2001–2020**
A Szilády Áron Társaság év-

könyvet ad ki az elmúlt 20 éves tevékenységünk összefoglalása céljából. Előjegyzésre nyílik lehetőség 2000 Ft/db áron, amit a Lelkészi Hivatalban ((kedden

vagy pénteken 14:00–16:30 óráig!). Telefon: 77/421-123) lehet előfizetni. Újratervezett megjelenése: 2020 december!

4. Levelező lista (levelező tagok) összeállítása csak e-mail címekre, mert szívesen veszünk minden támogatást és segítséget, pl. újságcikkek, programajánlatok, előadóként, önkéntes segítségnyújtásban stb.

Nemzeti Együttműködési Alap

EMBERI ERŐFORRÁSOK MINISZTERIUMA

Szilády Áron Társaság

Számadó körlevél 2020

Hosszú hónapok tervezése, szervezése ment füstbe a **Szilády Áron Társaság** 2020. március 17-e után időrendbe következő eseményeit illetően, amikor Magyarországon is járványügyi veszélyhelyzet alakult ki. A számos kormányzati intézkedés következményeit kénytelenek vagyunk elfogadni, az egészségvédelmi óvintézkedések részeként.

Az **állandó programjaink, konferenciáink**, amelyek nagyrészt a Szilády Áron Református Gimnáziumban valósultak meg az elmúlt 25 évben, folyamatosan korlátozás alá estek a tavaszi bezárásoknak, illetve idén szeptember közepétől ismét, mert a köznevelésben résztvevő intézmények külsős rendezvényt nem fogadhatnak be, de más helyszínek használata és az utazással is együtt járó programjaink megvalósítása is rendkívüli erőfeszítésekkel járna és körülményesen lenne biztosítható.

Kizárólag egészséges, tüneteket nem mutató, magát egészségesnek érző személyek vehetnének csak részt a rendezvényeinken. Akár a tanév végéig fennmaradhat ez a korlátozás.

Mindezek alapján lemondó döntéseket, közleményeket jelentettünk be a honlapunkon, illetve e-mailben kiküldtük azoknak a tagjainknak, akik rendelkeznek internetes elérhetőséggel. Töredékesen, de a háttérben 4 éve tartó szerkeszté-

si, előkészítési munkákra több időnk jutott, és a 2001-2020 időszakra elkészült a **3. évkönyvünk** (emlékkönyvünk), ami kiadás, nyomtatás előtt áll.

A januári felajánlásoknak köszönhetően, a **Szilády sírkert pótfelújítása megtörtént** és a sírközségély elkészítéséhez 50000 Ft-os adományt adtunk át a református egyházközségnek.

A **LYCEUM** c. negyedévente megjelenő társasági közlönyünk is kiadásra került (IV. évf. 1-2-3.), amiben igyekeztünk közérdekű olvasmányokat, írásokat is megjelentetni a tervezett programjaink mellett.

A **Péter Dénes Népfőiskola** 1999-ben alakult, amit szerettünk volna jubileumi programokkal és eseményekkel megerősíteni, ám a járványügyi helyzet miatt, kénytelenek voltunk az EMMI támogatását is 2021 június végéig átütemezni, hátha lesz esélyünk a betervezett programokat, kezdeményezéseket megrendezniük.

A **Halasi Téka XX.** előadását még megtartottuk a városi könyvtárban február 26-án (Hahner Péter történész), valamint a **XIX. Honismereti határjárásunk** is sikeres volt augusztus 14-én Szankra, a kun emlékhelyre, összesen 19 fővel.

Minden más betervezett, előkészített programunk egyelőre elmarad (*Lokálpatrióta klub, Halasi Pódium, Protestáns Napok*).

Május 15-én – a sajátos

törvényi szabályozás, a járványügyi körülmények miatt – írásban meghozott döntéssel megalakítottuk a **Kiskunhalasi Közművelődési Kerekasztalt**. A közgyűlésünk döntése alapján kezdeményeztük a Kulturális tv. 83. § (1) bek. alapján a városi kerekasztal megalakítását. A kerekasztal tevékenységét, a felkért civil vezetők, mint tanácsadók és más szakemberek is segítik. Augusztus 27-én az első nyilvános ülésünket is megtartottuk a városi könyvtárban. A tevékenységünkről közleményt adtunk ki, ami a honlapunkon megtalálható.

Ismeretes, hogy a Társaság 2014. január 11-én tartotta meg tisztújító közgyűlését, ahol 5 fős elnökséget választott meg. Január 16-án a leköszönt és a megválasztott elnökség összevont ülésén elfogadtuk a Társaság átmeneti cselekvési programját, átvezettük a Társaság közgyűlésén meghozott döntéseket és előkészítettük a szükséges jogi, ügyviteli teendőket. A Kecskeméti Törvényszék részéről kiadott végzése után, végre 2016. május 6-án átvezette nyilvántartásában az Alapszabályunk módosítását, egyúttal az új elnökséget is bejegyezte. A végzés hatályba kerülése 2016. szeptember 6-án megtörtént. Az elnökség tagjai: *Lukács László elnök, továbbá dr. Bognárné Nagy Éva, Dóka József, Szakál Aurél, Palásti Károly alelnökök, elnökségi tagok*. A

Kecskeméti Törvényszék 5 éves időszakra jegyezte be Társaságunk elnökségét, vagyis 2021. január 8-ig terjedően. A Társaság tagjainak jogszerű döntésére lesz most szükségünk tevékenységünk, képviselőnk folyamatossága érdekében.

Felhívom a figyelmét, hogy 25 éve nem változott meg a tagsági jogviszonnal kapcsolatos szabályozásunk. Minden évben az elnökség által elfogadott belépési nyilatkozat megléte és a tárgyévben március 31-ig, 1000 Ft tagdíj befizetésével együttesen gyakorolható a tagsági jogviszony.

Ebből az következik, hogy a székhelyünkön átvehető/mellékelt sárga csekkben vagy személyesen, illetve átutalással befizetett tagdíj, csak március 31-ig vehető figyelembe, a határidőn túli befizetéseket adományként kell elkönyvelnünk, amit egyébként továbbra is szívesen fogadjunk az 1 %-os adófelajánlások mellett!

Sajnos, 2020-ban – vélhetően a rendkívüli járványügyi helyzet miatt – csak 55 fő érvényesítette magát a Társaságunk aktív tagjának. A hatályos alapszabályuk szerint az tekinthető rendes tagnak (egyúttal szavazónak), aki tagdíját március 31-ig befizette [5. § (3.1)]. Ezért, kizárólag ajánlott levélben értesítjük azokat a tagjainkat, akik szavazhatnak!

A tagnyilvántartásban még szereplőkre és a tiszteletbeli tagjainkra nem vo-

natkozik a tisztújítás eljárási rendje, számukra egyszerű postai levélben adunk tájékoztatást.

* * *

Az Alapszabály 7. § (1) bekezdés figyelembevételével, de elsődlegesen az egészségügyi veszélyhelyzeti rendelkezésekre – a civil szervezetek döntéshozó és egyéb szervei ülésének elektronikus megtartásra lehetőségünk nyílik, valamint az ülés tartása nélküli határozathozatalra is abban az esetben, ha a szervezet létesítő okirata e lehetőségekről nem rendelkezik – tisztújító közgyűlést hívok össze az alábbi napirend és a mellékelt szavazólap alapján.

Határozatképtelenség esetén (27 főnél kevesebb szavazó esetében), a tisztújító közgyűlést megismételjük 30 napon belül, egy újabb meghívó és szavazólap kiküldésével.

NAPIRENDI JAVASLAT:

- Tisztújítás

A tisztújító közgyűlésre külön postai válaszlevelet, hiteles szavazólapot is küldtünk a szavazásban érintett tagjainknak, jelen levelünkkel együtt. A csatolt „Szavazólap” kitöltése és legkésőbb 2020. október 30-ig történő postai levélben történő visszaküldése után elkészült jegyzőkönyv hitelesítését az Alapszabály alapján végezzük majd el.

A jegyzőkönyvvezetőnek Kiss Sándornét kértem fel, a hitelesítő személyeknek pedig az első két postai úton beérkező válaszlevelet (szavazólapot) megküldő tagtársainkat kérem meg. A 2020. évi beszámoló elfo-

gadását, egyéb döntéshozatalokat pedig legkésőbb 2021. év május 31-ig összehívott közgyűlésen tárgyaljuk meg.

* * *

Remélem, hogy hamarosan bátor és tiszta szívű (fele-) barátként találkozhatunk újra, mindenféle hátráltató élethelyzet és körülmény ellenére.

Márai Sándor azt írja a Füveskönyvében (135): „A műveltséghez, tehát a valószínűség és az igazság megismeréséhez, rendkívüli bátorság kell. Az ember egész szívével, sorsával, lényével ismeri meg az igazságot. Az ember csak életre-halálra lehet művelt.”

Reméljük, hogy a járványügyi korlátozások fenntartására belátható időn belül nem lesz szükség és a **Szilády Áron Társaság**, valamint a **Péter Dénes Népfőiskolánk** a tervezett közösségi terveit meg tudja újra rendezni 2021-ben, beleértve a 2020. évben elmaradt konferenciákat, a Protestáns Napokat, az előadásokat, a honismereti utazásokat.

Vigyázzunk egymásra!

Minden magyar felelős minden magyarért! (Szabó Dezső)

Kiskunhalas, 2020. október 9.

LUKÁCS LÁSZLÓ ELNÖK

KÖZLEMÉNY JEGYZŐKÖNYVI KIVONAT.

Készült a Szilády Áron Társaság székhelyén (Kiskunhalas, Hősök tere 2.) 2020. november 3-án, kedden 15 órakor, a Szilády Áron Társaság írásbeli, postai levélben megküldött szavazólapokat összesítő tisztújító közgyűlésén.

A tisztújító közgyűlésre külön postai válaszlevelet, hiteles szavazólapot küldtünk ki a szavazásban érintett tagjainknak.

A „Szavazólap” kitöltése és legkésőbb 2020. október 30-ig feladott postai levélben történő visszaküldése után elkészült jegyzőkönyv hitelesítését az Alapszabály alapján végeztük el. Jegyzőkönyvvezető: Kiss Sándorné, hitelesítők: Tallér Györgyi, Mongyi Marianna.

SZÁT/1/2020. (XI.3)
HATÁROZAT

A Szilády Áron Társaság elnöke: 2020. november 3. napjától számított 5 év határozott időtartamra Lukács Lászlót, elnökségi tagnak (alelnöknek) ugyancsak 2020. november 3. napjától számított 5 év határozott időtartamra Szakál Aurélt, Dr. Bognárné Nagy Évát, Palásti Károlyt, Dóka Józsefet a tisztújító közgyűlés megválasztotta.

KiskunHalas, 2020. november 3. (Szilády Áron születésének 183. évfordulóján)

Köszönettel és hálával:

Lukács László elnök

Rendkívüli közlemény

A Kult. tv. 83.§ (4) bekezdése alapján, 2020. május 15-én megalapított Kiskunhalasi Közművelődési Kerekasztal részéről továbbra is nagyon fontos tartjuk, hogy a kiskunhalasi kulturális célú egyesületek vezetői (lásd. <https://birosag.hu>), valamint a helyi közművelődést segítő gazdasági vállalkozások képviselői, állandó meghívott civil Tanácsadóként, Szakértőként vegyenek részt a városi közművelődési kerekasztal feladatellátásában.

A 2. nyilvános ülésnapunkat 2020. november 17-én tartottuk volna meg, de a 484/2020. (XI.10.) Korm. rendelet alapján a mai naptól általános gyűlés- és rendezvénytilalom kihirdetésére került sor. Az előzetesen kiadott meghívó alapján, indokoltnak és szükségesnek tartott személyes ülésezésünkre nincs lehetőségünk, ezért az ülésnapunk napirendjét megtárgyalni nem tudjuk és az SZMSZ 3. § (3.2.) bekezdése alapján sem érvényesíthető az írásbeli vélemények bekérésére vonatkozó előírás. A járványügyi intézkedések feloldása után, az ülésnapunkat ismételtén összehívom.

KiskunHalas, 2020. november 11.

Lukács László szövegíró
lukaclaszlo@hdsnet.hu

Támogassa Ön is céljainkat!

10 tölgyfa a Bethlen Gábor téren

10 tölgy — 1929.

Nem rejtvény, nem matematikai rébusz ez a cím, hanem jelenti a nemzeti élet megnyilvánulásának egy kristálytiszt, átlátszó gyöngy-cseppjét, a ragyogó gondolat születését, amely alkalmas arra, hogy évszázadokig eltartó, éltető elixírje legyen és maradjon egy Nemzet ideggyökjeinek.

Az eset a magyar fővárosban történt, hogy elhatározták az ország minden városában és minden legkisebb községében tíz tölgyfának az ültetését, hogy ez legyen harsogó mementó, belénk sajtófigyelmeztetés, utunk elvezetője és támaszunk, el-el-botló és kishitű idők dantei poklában. Ez a tíz tölgy nem szimbólum azonban csupán és furcsa színben tűnnék fel, ha ennek tekinténék, ez a tíz tölgy példázni akarja ugyanis a magyar föld legutolsó invázióját is, a román megszállók kitakarodását innen.

A fák legnemesebbike és legbüszkébbje, a sudár és kemény tölgy nagyszerű emlékek indul, impozáns és messze hangzó tiltakozásnak, a tíz tölgy nemzeti létünk ezernyi fájó és sebző emlékét eleveníti majd föl, a tíz tölgy a maga hajlíthatatlan grandiózusságában alkalmas lesz az új magyar élet generációinak megedzésére, hitünk erősítésére, reményeink táplálására, a tíz tölgyfa büszkesége gerinceket fog nevelni és égbenyúló lelkeket alakítani. Szegények vagyunk, gazdaságilag lerongyoltak, kol-dusok, ténszergők, az élet vi-

zeit még meg nem kóztoltak, roskadtak, kishitűek és lankadók. Ennek a nemzeti csapásnak nem szabad erőt venni a lelkek tükrén, a felborzolt gondolatot le kell csillapítania, többek közt ennek a tíz tölgynek is, amely 1929-ben látott napvilágot, hogy évszázadokon át terjesszen napsugarat Éltető és erős sugarakat, hogy az önmagából kivetkőzött saját lényével megha-

sonlásba került magyar horizont ne legyen telve tüskékkel, szűrés bogáncsokkal, hogy útjai egyenesek, tiszták, járhatók és egészséges elgondolásokkal kövezettek legyenek.

Nincs kétség aziránt, hogy a magyar közvélemény, amely annyi tündöklő példáját nyújtotta már a tradíció tiszteletének, a hagyományok ideális őrzésének, nem veszi majd örömmel és lelkesedéssel tudomásul a tíz tölgyet, amelyből valaha még egy gyönyörű magyar történelmi legenda is kifejledhetik. Történelem.

M—Y.

Kiskunhalas Helyi Értesítője
1929. november 13.)

Grafika: Kiskunhalas belvárosa 1909-ben.
Készítője: Nagy Szedes István

A MANSz
emlékfa ünnepélye

Tíz kicsiny tölgyfát láthatunk a Hitelbank mellett (piactér), a régi mázsaház helyén. Jelképezik azt, hogy tíz évvel ezelőtt vonult be Horthy Miklós kormányzó a nemzeti hadsereg élén Budapestre s ezáltal új fejezete nyílt a magyar történelemnek. A tíz kicsiny tölgyfa a halasiaknak is állandóan

az ünnepélyen. Az ünnepélyt a Hiszekegy vezette be, melyet a tűzoltó-zenekar adott elő szépen.

Ezután dr. Dolicsek Lajos ügyvéd tartotta meg ünnepi beszédét, többek között a következőket mondva: — Ma, tíz éve vonult be az ország fővárosába a nemzeti hadsereg élén Horthy Miklós kormányzó. Emberi szóval le nem írható, mit érzett akkor a letiport nemzet és milyen lelkesedést keltett a nemzeti hadsereg bevonulása az átkos kommün és a román megszállás után. Ez a lelkesedés áthatotta a megszállott területen levő magyarságot is, mindenki érezte, hogy új korszakot, a nemzet feltámadását hozta magával.

Dr. Dolicsek Lajos beszéde után a fák elültetése következett. Horváth Zsigmondné a MANSz, dr. Thuróczy Dezső polgármester Halas város, Pataky Dezső ref. lelkész a ref. egyház, dr. Kovács Vince plébános a róm. kat. egyház, vitéz Dakos Ferenc a vitézi szék, Kolozsváry Kiss Sándorné a Jót. Nőegylet, Szabó Zsigmondné a Prot. Nőszövetség, Torma Károly a Levente Egyesület, Jeremiás Lajos, a halasi cserkészek nevében ültették el a tíz tölgyfát meghatározott helyen. Az ünnepélyt a Himnusz zárta be.

Kiskunhalas Helyi Értesítője
(1929. november 20.)

Megjegyzés: dr. Dolicsek Lajos npf. szds., ügyvéd a kiskunhalasi ref. főgimnáziumban érettségizett, Kiskunmajsán született 1875-ben. Az I. Világháborúban a 30. m. kir. népfelkelő gyalogezred hadnagyaként súlyosan megsebesült Boszniában, Autovacnál 1915. november 3-án.

(Folyt. köv. oldalon)

Magyar Asszonyok Nemzeti Szövetsége (MANSZ)

Az egyik legnagyobb hatású nőszövetség politikai céllal alakult 1918 decemberében *Tormay Cécile* író nő vezetésével. Zászlóbontó közgyűlésére 1919 januárjában került sor. Célul tűzte ki a „keresztény és nemzeti alapon álló asszonyok, lányok és női szervezetek” egyesítését, a keresztény világnézet erősítését, a nemzeti hagyományok ápolását, a keresztény nők jogainak és érdekeinek védelmét. Az első években főleg politikai tevékenységet fejtettek ki: a képviselőválasztásokra szervezték a választójoghoz frissen jutott nőtársadalmat, emlékszobrok, táblák kezdeményezésével a háborúban elesett hősök emlékét ápták. 1919. november 16-án a Parlament előtt 63 vármegyét szimbolizáló gyászba borított bokrétát nyújtottak át a bevonuló Horthy fővezérnek, s 3 hét alatt több ezer fehérműt gyűjtöttek össze a nemzeti hadseregnek.

Fáradhatatlan revíziós propagandát fejtettek ki. Olasz, francia és angol nyelvű füzetekben igyekeztek együttérzést kiváltani a trianoni Magyarország iránt. 100 ezer darab trianoni levelezőlapot nyomtattak angol, francia és német nyelven: a Nagy-Magyarországot ábrázoló képeslap az oldalán levő forgatható kerékkel az ötfelé hulló országot mutatta be.

A szövetség kiváló olasz kapcsolatait is a békerevízió céljaira használta fel: 1932-ben, a Marcia su

Roma 10. évfordulóján küldöttségük „a hódoló tiszteltet és hálás megemlékezés” jeleként 1,6 méter átmérőjű *halasi csipkét* ajándékozott a Ducenak „az olasz–magyar testvériségnek és a magyar fájdalomnak” szimbólumaként.

A kerek asztalterítő közepén az ezeréves magyar tölgyfa állt, törzsénél a magyar címer, kard, a fascista jelvény (vesszőnyalábok), a fa lombjai között pedig a megcsonkított Magyarország körvonalai rajzolódtak ki.*

A revíziós propaganda mellett a szövetség sokoldalú szociális, gyermekvédelmi tevékenységet is folytatott. (Gyorssegéllyel, ruhámművel, élelmiszerekkel segítettek a hazatérő hadifoglyokat, rendszeres támogatást nyújtottak a háborút járt fiatal férfiak nevelésére létesített Horthy Miklós Kollégiumnak.

Az egyetemi hallgatónők részére 1923-ban Budapesten (Sarolta Leányotthon), 1926-ban Debrecen-

ben (Horthy Miklósné Leányotthon) kollégiumot hoztak létre, Szegeden pedig 50 „elbukott leány” lelt menedéket az Átmeneti Leányotthonban. A gyermek- és családvédő bizottságok tanyai internátusokat állítottak fel, szeretetsomagokat, vándorkosarakat, tanszersegélyt juttattak a rászorulóknak, tejjelátást, felruházásokat szerveztek.

A magyar háziipar támogatására szövőtelepeket létesítettek – a leghíresebbet Horthy Miklósné rendezte be a budai Várban –, ahol vásznat, gyapjúszövetet, nyersselymet állítottak elő. Tevékenységük nyomán újra divatba jött a magyaros hímzés és a csipke. 1929-ben a Vigadó épületében Magyar Boltot nyitottak.

Támogatói voltak a nőnevelésnek, az elemi iskoláztatás mellett nagyobb teret kívántak a lányok számára a gazdasági, az ipari, kereskedelmi szakoktatás terén, szorgalmazták a leánygimnáziumok, leányliceumok, tanítónőképzők felállítását,

a nők egyetemi képzése lehetőségeinek bővítését. Lapjuk. A Magyar Asszony (1921).

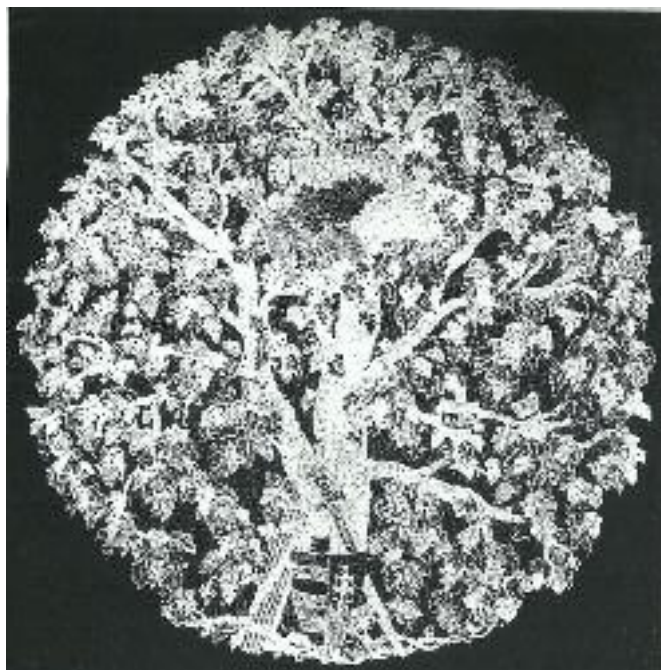
BURUCS KORNÉLIA (HISTÓRIA
1993/2): NŐK AZ EGYESÜLETEKBEN

*1932-ben *Stephanek és Markovits* nagy volumenű megrendelést kap a magyar államtól, Mussolini csipketerítőjének elkészítésére, mely 5 csipkevarró asszony közreműködésével 3 hónapig tartott. Az „Ezeréves tölgyfa” csipketerítőt *Annberg József* és *Annberg Ferenc* tervezte, 1932-ben. Átmérő: 160 cm.

Az '56-os Emlékbizottság (Elnök: Pajor Kámán) 2020. október 19-én felhívással fordult a halasi civil szervezetekhez a *Trianon Liget* kialakítása érdekében a Semmelweis téren.

A centenáriumi évében az öt elszakított országrészt jelképező 1-1 tölgyfa, az ültető gödrökbe az elrabolt területekről származó anyaföld került 2020. november 14-én. A támogató civil szervezetek vállalták, hogy a fájukat gondozzák.

'56-os Emlékbizottság
Szilády Áron Társaság
Erdélyi Csillagok
Irodalmi Egyesület
Konok Kunok
Motoros Egyesület
Hazatalálás Baráti Kör

Az egyesületek vezetői vállalták továbbá, hogy a *Bethlen Gábor* téren található, de csonka, védett facsoportot, amit 1929. november 16-án ültettek el őseink, 2 tölgyfával kiegészítik e napon, hogy újra 10 kocsányos tölgyfa őrizzék és hirdesse a jövőnek az elmúlt évszázad magyar élniakarását, a nemzet összetartozását. A fák elültetését Kiskunhalas polgármestere engedélyezte.

A FUTÓ ÉVEK MARGÓJÁRA

Írta: Supka Géza

Az idő újjászületik

December a tizedik hónap volt („decem” = tíz) a régi római naptár szerint. Említjük meg, hogy a „decem” szó a görög „deka” származéka, ez a görög szó pedig a „dekomai” ige egyik alakja, amelynek jelentése: „markolni”. Tehát a „deka” a „két marokra való” jelenti: az ujjakkal való számolásnál ugyanis a „tíz”-et a két marok (tíz ujj) felmutatásával jelezték.

December második felében ülte meg Itália népe a legnépszerűbb óitáliai istenségnek, Saturnusnak az ünnepét. Saturnus neve a „sero” igéből eredt, amelynek jelentése ez volt: „magot vetni”. Szóval Saturnus a vetések istene volt, s ünnepe az elvárosiasodott római népnek a régi agrárállapotok után való visszavágyódását jelentette. Ez az ósvágyódás a békés földművelőkor után, amely még Rousseau lelkében is eleven erővel élt („Retourner à la nature!” [Térjünk vissza a természethez!]), egyértelmű volt az emberi szabadság és egyenlőség után való kiolthatatlan vágyakozással, s a római királyok, majd még inkább a császárok a saturnusi ünnepek engedélyezésével biztosító szelepet nyitottak e vágyak számára oly korokban, amikor már kevés nyoma volt az emberegyenlőségnek. A királyok korában háromig, Caligula idején már öt napig, később pedig egész hétig tartottak a „saturnaliák”. Ezekben a napokon teljes törvénykezési szünet volt, nehogy bárkit is el kelljen ítélni, szóval hogy a polgárok ezeken a napokon minél kevesebbet érezzenek az államhatalom nyomasztó mivoltából. Az adóbehajtást is felfüggesztették ezeken a napokon. Az emberegyenlőség jelképes hangsúlyozására a saturnaliák idején a rabszolgák is ideiglenesen felszabadultak, sőt uraik megjátszották velük a komédiát, hogy ők szolgálták ki a saját rabszolgáikat. Ezeket viszont felöltöztették úri ruhákba, valóságos maskarát járatnak velük. Ennek az általános szeretetünnepnek jegyében az emberek megajándékozták egymást: viaszból és agyagból készült gyerekjátékokkákat adtak át egymásnak, a viaszfigurákat, meg is gyújtották. Saturnus istenhez utóbb olyan legenda fűződött, hogy ő volt Latium legrégebb királya, akinek uralma idején – vagyis a földművelés korszakában – uralkodott az Aranykor: az emberi boldogság netovábbja.

- RÉSZLETEK - (NAGYVÁRAD, 1942)

SZILÁDY ÁRON TÁRSASÁG

VÁROSI LOKÁLPATRIÓTA EGYÜTTMŰKÖDÉS

6400 Kiskunhalas, Hősök tere 2.

www.sziladyarontarsasag.hu

OTP Bank 11732064-20039431

Adószám: 18343081-1-03

Kiskunhalas, református templom 1910 évek körül
Kozma Attila gyűjteményéből.

Aktuális pályázat

Nemzeti Együttműködési
Alap egyszerűsített
támogatás

A NEA 2021. évi egyszerűsített pályázatainak beadása 2020. november 12-én 8 órától lehetséges. Beadási határidő: 2020. december 11. 12.00 óra.

A pályázat célja a helyi szinten működő (helyi vagy területi hatókörű) kis civil szervezetek támogatása, akik így jogszabályi alapon, egyszerűbb pályázati adatlap kitöltésével juthatnak majd egyszeri, kisösszegű támogatáshoz. A támogatás összege legfeljebb 300.000 forint.

A támogatás jogszabályi alapon, beérkezési sorrendben a támogatási keret kimerüléséig biztosítandó és a civil szervezet alapcél szerinti tevékenységéhez kapcsolódó költségeinek fedezésére fordítható. Minden egyesületnek és alapítványnak, aki pályázatot kíván benyújtani, először regisztrálnia kell a NIR-ben.

A regisztrációt a következő linke kattintva végezhetik el: <https://nir.bgazrt.hu/bga/>.

A **Közösségek Háza** épületébe (volt Úri Kaszinó, épült: 1897-ben a Halasi Casino Egylet székházának – alapítva: 1863-ban.) 2020 novemberében beköltözött a városi televízió stúdiója. A továbbiakban csak a nagyteremben lehetséges eseményeket fogadni, illetve a Vég-h-kúriában vagy a Tájházban.

*

Édes Árpád elnök-lelkész 2020 decemberben elbúcsúzik gyülekezetünkől, közösségünkől és új helyen (Pest-szentimre) fogja szolgálatát folytatni. A Szilády Áron Társaság részéről 1994-ben alapított Thúry József Alapítvány elnökeként, számátalan közösségi alkalmunk segítőjeként, őszinte barátsággal, hálaival gondolunk vissza az együtt megélt másfél évtizednyi időszakra. Isten áldását kívánjuk további szolgálataira és családjára!

*

A LYCEUM – társasági közlöny 17. számának várható megjelenése: 2021. február. A programváltoztatás jogát fenntartjuk! A programokról külön értesítéseket is küldünk!

A Nádor Klub (2009 – 2016) STÁDIUM polgári hírlevelének 1-26. számai, valamint a LYCEUM – társasági közlöny 1-14. száma letölthető a www.vashatos.hu vagy a sziladyarontarsasag.hu honlapokról. Várjuk javaslatait lokálpatrióta alkalmainkhoz!

További információk:
+3620/465-2300